

Ei oikeastaan enää uutinen

Markku Hynynen

FINNANESTin tämän numeron sivulla 275-276 Uutisia-palstan toimittaja referoi Kuntaliiton julkaisemaa yhteenvetoa sairaaloiden erikoislääkärivajeesta (1). Selvityksen mukaan syyskuussa 2001 sairaaloiden vaje oli lähes 1000 erikoislääkärinä! Oman erikoisalamme suhteen on huolestuttavaa, että se sijoittui absoluuttisilla luvuilla mitattuna kakkospaikalle psykiatrien viedessä kultamitalin selvällä marginaalilla. Viime vuoden syyskuussa sairaalat olisivat palkanneet 78 anesthesiologia, joista pysyvästi 49. Kun Suomessa on työikäisiä anesthesiologian/anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkäreitä 615 (tilanne 1.1.2002), ymmärtää, että Kuntaliiton julkaisema luku on huolestuttavan suuri: vaje on 13% suhteessa työikäisiin, 17% suhteessa työssä oleviin ja 16% virkoihin suhteutettuna.

Tämän kirjoitukseni otsikko tarkoittaa, että Kuntaliiton julkaisemat tiedot eivät liene kenellekään uusi asia. Viimeistään viime vuonna lääkärilakon yhteydessä alettiin laajemminkin tiedostaa ja puhua julkisen terveydenhuollon kurjistuvasta tilasta, jonka yksi ilmenemismuoto on lääkäripula – tai oikeastaan lääkäriksi kouluttuneiden haluttomuus hakeutua töihin julkisen terveydenhuollon piiriin. FINNANESTin tässä numerossa sairaaloiden ja erikoisalamme lääkäri-vajeeseen viitataan useassa artikkelissa.

Maamme terveystaloudellisia ongelmia selvittämään asetettuun kansalliseen terveysprojektiin ladattiin paljon toiveita paremmasta. Lääkäriliiton puheenjohtaja Heikki Pälve, ”siviiliammattiltaan” anesthesiologi, esittää tämän numeron pääkirjoituksessa (sivut 211-213) oman näkemyksensä projektin esittämistä eväistä asiantilan korjaamiseksi. Jokaisen anesthesiologin, joka haluaa olla

perillä ajankohtaisesta tilanteesta, on syytä lukea Heikin artikkeli, jossa ennustetaan ”autuutta ja ankeutta anesthesiologeille”. Heikki arvelee projektin ehdottamien toimenpiteiden pahentavan sairaaloiden erikoislääkäripakoa ja vähentävän anesthesiologikoulutusta. Jotta vaikutelmaksi ei jäisi yksipuolisen synkkä näkemys, on todettava, että Lääkäriliiton puheenjohtaja pitää projektia sinänsä tervetulleena ja sen pohjalta syntyneitä ehdotuksia monilta osin myös onnistuneena.

Erikoisalamme tulevaisuus lepää nuorten harjoilla. Alalle on saatava kohtuullinen osuus nuorista lahjakkaista lääkäreistä. Alalle rekrytointia auttaa, jos erikoistumaan aikoville on tarjota selkeä koulutusohjelma. Anesthesiologiaan ja tehohoitoon erikoistuvien lääkäreiden yhteenliittymä SATEL on antanut suosituksen erikoistumiskoulutuksen järjestämisestä, joka on julkaistu FINNANESTin viime numerossa (2) ja joka on luettavissa myös lehden nettisivuilta. Kouluttajan (professorin) näkökulman asiaan esittää Jouko Jalonen tässä numerossa (sivut 217-218). Jouko toteaa kirjoituksessaan, että ”päämäärät näyttävät olevan kouluttajilla ja koulutettavilla hyvin yhteeneväiset, vaikka tosielämän realiteetit estävät toistaiseksi toteuttamasta kaikkia hyviä ajatuksia”. Joka tapauksessa, SATELin suositus on niin kuin Jouko toteaa: ”ilahduttava esimerkki siitä, että erikoistuvat lääkärit haluavat kehittää erikoisalamme koulutusta”.

Yksi erikoisalamme erityispiirre on suuri päi-vystysrasite, joka jatkuu useimmilla eläkkeelle lähtöön asti. Tällainen tulevaisuuden kuva ei varmaan ole erikoisalaa miettivien lääkäreiden kohdalla alamme paras piirre houkutella hakeutumaan juuri anesthesiologiaan ja tehohoitoon. Oman käsi-

tyksensä "päivystämisen autuudesta ja ahdingosta" esittää erikoistuva lääkäri Riitta Lukka (sivut 219-221). Riitta toteaa, että "päivystäminen on keskeinen osa anestesia­lääkärin työtä. On selvää, ettei alalle tule lähteä tai erikoistumista jatkaa, jos päivystäminen tuntuu kertakaikkisen vastenmieliseltä". Tähän voi lisätä vaikkapa Pun­nosen toteamuksen, että "jos joku ei halua eikä voi tehdä työtä illalla, viikonvaihteisin ja aika ajoin myös yöllä, hänen ei ole syytä koulut­tautua näyttelijäksi, orkesterimuusikoksi, lentäjäksi, bussikus­kiksi, kauppiaksi, maanviljelijäksi, yrittäjäksi, toimittajaksi, ravintolapäälliköksi, papiksi – eikä lää­käriksi" (1). Riitta esittää väitteen, että keskeinen tekijä nuorten lääkä­reiden kiinnostuksen puutteessa erikoisalaamme kohtaan on päivystykseen liittyvät ongelmat. Vaikka erikoisalallamme emme koskaan pääse kokonaan eroon päivystämisestä, se ei saa estää miettimästä päivystysolojen kehittämistä. Riitta esittää kirjoituksessaan erikoistuvan lää­kärin reseptin päivystyksen kehittämiseksi. Lisäksi esimerkiksi Oulussa toteutetavasta mallista voi lukea FINNANESTin nettisivujen keskustelupalstalta. Ei päivystäminen kuitenkaan aina pelkkää pakkopullaa ole – on siinä myös oma suolansa, kuten Riitta toteaa. Päivystämistä kirjoittaa myös Mika Mäenpää (sivut 233-235). Hän kirjoittaa valvomisen aiheuttamista fysiologisista muutoksista, joihin on kiinnitetty huomiota viime aikoina muuallakin (3). Mika esittää keinoja vähentää päivystämisen vuorokausirytmis­sä aiheuttamia haittoja ja vaatii, että "päivystyksistä on tehtävä miellyttäviä (sic!) poikkeuksia normaalista päivärytmistä".

Erikoisalamme näkymät ovat saattaneet olla nykyistä valoisammat joskus menneinä aikoina. Ei kannata kuitenkaan haikailla menneitä ja ri­potella tuhkaa päälleen. Tosiasioiden tunnusta-

minen on kaiken kehityksen edellytys. Kaikkiin viittaamiini tässä numerossa julkaistaviin artikkeleihin liittyy myös ehdotuksia, miten asioiden tila saataisiin paremmaksi. Paljon voimme tehdä myös itse.

FINNANESTin tämä numero on kevätlukukauden viimeinen ja edessä on kesän aika itse kullakin. Toivon kaikille lehden lukijoille virkistävää kesää ja akkujen latautumista, jotta jaksamme taas syksyllä tehdä tärkeää lää­kärin työtämme. Syksyllä tavataan näillä palstoilla!

Kirjallisuusviitteet

1. Punnonen H. Sairaanhoidopiirien ja sairaaloiden vuosi 2001: erikois­lääkärivaje. Suomen Kuntaliitto, 2001.
2. Jama T, Bendel S, Lukka R, ym. Suositus anestesiologian ja tehohoidon erikoistumiskoulutuksen järjestämiseksi Suomessa. FINNANEST 2002; 35: 179-182.
3. Meretoja O, Härmä M. Päivystyksen yhteydet lääkärien terveyteen ja työssä suoriutumiseen. Suom Lääkäril 2002; 57: 1791-1794.

Markku Hynynen

Päätöimittäjä

markku.hynynen@hus.fi

Muutoksia käsikirjoituksen lähettämiseen

FINNANESTiin käsikirjoituksia lähettäviä pyydetään huomioimaan, että toimitussihteerin työpaikan vaihtumisen vuoksi sähköpostiosoite on muuttunut. Käsikirjoitukset pyydetään tästä eteenpäin lähettämään toimitussihteri Seppo Rannalle osoitteeseen seppo.ranta@pp.fimnet.fi. Samalla toimituksen postiosoite on muuttunut. Uusi osoite on: Janne Aaltonen, HYKS, Naisten­klinikka, PL 140, 00029 HUS.